

Saksframlegg

Arkivsak-dok.
Saksbehandler

17/2098-1
Tine Mette Falck

Utvalg	Møtedato
Kultur-, nærings- og helsekomité	18.04.2017
Fylkestinget	25.04.2017

Universitet i Agder - satsing innen helse- og velferdsteknologi

1. FORSLAG TIL VEDTAK

Fylkesrådmannen fremmer slikt forslag til vedtak:

1. Fylkestinget tar informasjonen om Universitetet i Agders satsing på helse- og velferdsteknologi til etterretning.
2. Aust-Agder vil være pådrivere og bidragsytere til å videreutvikle satsingen på helse- og velferdsteknologi på Agder.

2. SAMMENDRAG

Universitet i Agder (UiA) har de senere årene hatt en økt satsing på helse- og velferdsteknologi, både gjennom deltakelse i flere regionale, nasjonale og internasjonale prosjekter og satsingen på I4Helse-bygget på Campus Grimstad.

Agder fikk i 2016 status som Reference site gjennom nettverket EIP AHA (European Innovation Partnership on Active and Healthy Ageing). Reference site innebærer blant annet at Agder er med i et nettverk og partnersøk, hvor fagpersoner og politikere fra ulike land besøker regionen for å lære. Her er det viktig at flere regionale partnere innen e-helsesatsingen kan være vertskap.

Fylkesrådmannen foreslår at fylkestinget tar informasjonen om Universitetet i Agders satsing på helse- og velferdsteknologi til etterretning, og at Aust-Agder fylkeskommune vil være pådrivere og bidragsyttere til å videreutvikle satsingen på helse- og velferdsteknologi på Agder.

3. BAKGRUNN FOR SAKEN

Den kraftige veksten i antallet eldre i befolkningen, kombinert med færre i yrkesaktiv alder er de to faktorene som vil være den største utfordringen frem mot 2030 og 2040. Presset på helse- og omsorgstjenester vil bli større enn noen gang. «Eldrebølgen» er starten på en utvikling som gir varig endring i befolkningssammensetningen. Denne situasjonen krever nye former for samhandling på tvers av sektorer i kommunene, regionene og mellom forvaltningsnivåene. Samtidig kreves det et økt fokus på utvikling og anvendelse av nye teknologiske løsninger i helse- og omsorgssektoren.

Fagrapport om implementering av velferdsteknologi i de kommunale helse- og omsorgstjenestene 2013–2030 fra Helsedirektoratet beskriver velferdsteknologi på følgende måte:

«Velferdsteknologiske løsninger skal styrke den enkeltes mulighet til å klare seg selv i hverdagen og mestre egen livssituasjon. I dette ligger også økt trygghet for brukerne og deres pårørende. Velferdsteknologi skal også bidra til innovasjon i helse- og omsorgstjenestene»

Velferdsteknologi omhandler også e-helse. E-helse defineres som bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) for å forbedre effektivitet, kvalitet og sikkerhet i helse- og omsorgssektoren.

Det har skjedd mange spennende initiativ innen helse- og velferdsteknologi på Agder de senere årene.

Ved behandling av sak 73/2016 «Aust-Agder fylkeskommunes økonomiplan 2017 – 2020, budsjett 2017 og regionale utviklingsprosjekter 2017» fattet fylkestinget følgende under punkt 15 «næring og arbeidsliv»:

«Fylkestinget ser svært positivt på UiAs satsing innen helse- og velferdsteknologi, og ber om en vurdering av hvordan fylkeskommunen kan bidra videre innenfor dette feltet»

Det er vanskelig å beskrive UiAs satsing på helse- og velferdsteknologi uten å beskrive hele samarbeidssystemet i regionen på feltet. For å lykkes med satsingen på helse- og velferdsteknologi er en avhengig av et godt samspill mellom forskningsmiljøet på UiA, sykehuset, kommuner og det lokale næringslivet. Denne saken tar dermed også for seg samarbeidsprosjekter og nettverk som flere aktører på Agder samarbeider om.

3.1 Tidligere vedtak og andre føringer

Aust-Agder fylkeskommune har tidligere bidratt til å finansiere satsinger og prosjekter innenfor helse- og velferdsteknologi. Fylkeskommunen har blant annet gitt støtte til Agders deltakelse i det Europeiske nettverket European Innovation Partnership on Active and Healthy Ageing (EIP AHA), gjennomføringen av eHelseUKA i regi av Senter for e-helse ved UiA samt tilskudd til forprosjektet «Offentlig PhD kandidater i eHelse» til UiA. Videre har fylkeskommunen en koordinerende rolle i e-helsealliansen på Agder. De finansielle bidragene fra Aust-Agder fylkeskommune har vært relativt beskjedne, samtidig som det har vært viktige midler både for gjennomføring av prosjektene og for å vise regional forankring.

Etter opprettelsen av Regionale forskingsfond (RFF) Agder i 2010, fikk Senter for e-helse ved UiA tildelt 8 mill. kroner til oppbygging av e-helse lab. Aust-Agder utviklings- og kompetansefond har bevilget 4 mill. kroner til etablering av dette. Dette var viktige tildelinger for UiAs satsing på helse- og velferdsteknologi. UiA har de senere årene vært partnere i flere forskningsprosjekter innen e-helse som er finansiert av RFF Agder.

4. SATSINGER INNEN HELSE- OG VELFERDSTEKNOLOGI

Det har skjedd mange spennende initiativer innen helse- og velferdsteknologi på Agder de senere årene. Universitetet i Agders satsing har blitt forsterket, og Senter for e-helse har fått en styrket posisjon i regionen med flere nasjonale og internasjonale prosjekter. Senterets visjon er å drive praksisnær, brukerorientert forskning og behovsdrivet utvikling med høy faglig kvalitet og gjennom dette bidra til bedre og mer effektive løsninger som kan gi trygghet, sosial kontakt, omsorg og livskvalitet i hverdagen.

Det pågår store endringer i helsesektoren, og fremtidens situasjon for både pasientene og helsetjenesten kan bli annerledes enn dagens «tradisjonelle» helsetjenester. Det er flere utfordringer knyttet til dette, og mange av disse er like på tvers av regioner og landegrenser. Det er dermed nyttig å delta i internasjonale nettverk og prosjekter for å dele erfaringer og overføre kunnskap. Agders medlemskap i EU-nettverket EIP AHA (European Innovation Partnership on Active and Healthy Ageing) kan bidra til en lærende arena på tvers av regioner, landegrenser og profesjoner. Det er innenfor dette nettverket hvor Agder har fått status som Reference site.

UiA samarbeider med JB Ugland og Grimstad kommune om å etablere en felles lab med fasiliteter for konseptutprøving og storskalaimplementering av helse- og omsorgsteknologi. Satsingen og bygget kalles I4Helse og skal, i tillegg til å støtte opp under e-helsesatsingen, være en arena for samhandling og innovasjon mellom aktører som vanligvis ikke ville hatt anledning til å jobbe sammen under samme tak. Målet er at Campus Grimstad, UiA skal bli et ledende senter i Norge for utvikling av velferdsteknologi. Det som utvikles gjennom I4Helse skal ha regional forankring, men være globalt skalerbart.

Planlagt byggestart er årsskiftet 2017/18. Selve bygget er fullfinansiert. Det arbeides nå med å skaffe finansiering til innvendig infrastruktur og forskningsmateriell.

Agder Living Lab (ALL) er et prosjekt innen velferdsteknologi med fokus på aktiv brukerinvolvering og systematisk test og utvikling av velferdsteknologi. ALL støttes av Helsedirektoratet og prosjekteier er Grimstad kommune gjennom Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester i Aust-Agder. Prosjektet samarbeider tett med Senter for e-helse ved UiA om test, utprøving og evaluering av nye teknologiske løsninger. Det er en intensjon om at Agder Living Lab skal bli en integrert del av I4Helse bygget.

4.1 Regionale partnere i e-helsesatsingen på Agder

E-helsealliansen

E-helsealliansen er en uformell møteplass og et samarbeid mellom aktører fra forskningsinstitusjoner, private og offentlige miljøer som ønsker å utløse Agders potensial for å utvikle og ta i bruk nye e-helseløsninger. E-helsealliansen består av representanter fra Aust-Agder fylkeskommune og Vest-Agder fylkeskommune, Sørlandet Sykehus, Senter for e-helse og omsorgsteknologi ved UiA, Egde Consulting (tidligere Devoteam), IKT-klyngen Digin, Sørlandets Europakontor og KS Agder. Aust-Agder fylkeskommune har en koordinerende rolle.

E-helsealliansen skal være en strategisk drivkraft for utvikling av regionen innenfor helse- og velferdsteknologi. Målet er at Agder skal være i forkant når det gjelder innovasjon og verdiskapning i offentlig og privat sektor gjennom satsning på e-helse. Dette skal oppnås gjennom å:

- Stimulere til økt erfaringsutveksling
- koble FoU og privat næringsliv
- styrke forskningsallianser
- profilere og markedsføre satsingen
- initiere samarbeidsprosjekter nasjonalt og internasjonal
- formidle forskningsbasert dokumentasjon.

Regional koordineringsgruppe e-helse (RKG)

Den økende utviklingen av regionale og kommunale prosjekter på Agder, øker behovet for en sterk regional koordinering på Agder. Med bakgrunn i dette ble regional koordineringsgruppe e-helse og velferdsteknologi etablert i 2016. Initiativet er forankret i Regionplan Agder og fikk sin tilslutning i januar 2016 i rådmannsgruppen for Regionplan Agder. Deltakere er representanter fra de fem kommuneregionene, KS Agder og Arendal og Kristiansand kommune.

4.2 Reference site

Agder fikk i 2016 status som Reference site gjennom nettverket EIP AHA (European Innovation Partnership on Active and Healthy Ageing). Reference site innebærer blant annet at Agder er med i et nettverk og partnersøk. Agders status som Reference site med tre stjerner kan være med på å åpne opp for større grad av internasjonalt nettverk og prosjektsamarbeid. UiA ved Senter for e-helse er hovedpartner.

Det vil fremover være et behov for en infrastruktur og koordinering av arbeidet med Reference site og mottakelse av europeiske partnere som ønsker å komme til Agder for å lære, bygge nettverk og dele erfaringer. Vertskapsrollen er en viktig del av Reference site.

5. VIDEREUTVIKLING AV SATSINGEN

Det er et mål at Agder skal ligge i front i utvikling og anvendelse av teknologiske løsninger innenfor helse og omsorg. Videre er det et mål at Campus Grimstad, UiA skal bli et ledende senter i Norge for utvikling av velferds- og omsorgsteknologi gjennom I4Helse. For å nå disse målene er det viktig at satsingen på helse- og velferdsteknologi videreutvikles og får en økt regional forankring.

Helse- og velferdsteknologi er et felt som er preget av stor teknologisk innovasjonsgrad, men det er også både et stort behov for forskning og et potensial for næringslivet i omstilling til å utvikle nye produkter og tjenester. Lokal innovasjon i Agder må bygge videre på en Triple Helix modell, der de offentlige helsetjenestene, næringslivet og forskningsmiljøer må samarbeide tett for å utvikle fremtidsrettede løsninger. IKT-klyngen Digin som har e-helse som et av sine satsingsområder vil være en viktig aktør. Økt samarbeid og erfaringsutveksling mellom privat næringsliv, offentlig forvaltning og forskningsinstitusjoner vil kunne føre til økt konkurransekraft.

Et tettere samarbeid på Agder innen helse- og velferdsteknologi vil gagne regionen. Både i form av økt erfaringsutveksling, kompetanse og deltakelse i fellesprosjekter. Samarbeidet med de regionale partnerne innenfor e-helsesatsingen på Agder bør forsterkes og videreutvikles. En videre satsing på formelle og uformelle samarbeidsforum slik som e-helsealliansen og kommunenettverket regional koordineringsgruppe e-helse er viktig for å sikre god koordinering og økt samarbeid på tvers av forvaltningsnivåer og sektorer.

Det er viktig å støtte opp under UiAs satsinger for å sikre økt forskning og utvikling innenfor helse- og velferdsteknologi på Agder. UiA ser for seg at I4 Helse, både bygget og en klynge med samme navn, blir den viktigste satsingen fremover. Målsetning med klyngen og en administrativ ledelse knyttet til I4Helse bygget vil være å koordinere aktivitet i bygget, hospitering, kurs og besøk i tillegg til å jobbe tett sammen med innovasjonssystemet innen e-helse. På den måten vil UiA også sikre optimal rollefordeling hvor Senter for e-helse er fokusert på forskning av høy internasjonal kvalitet, mens I4Helse Lab betjener regionen som test og utviklingsarena for morgendagens integrerte helse og omsorgsløsninger, og samlingspunkt for kunnskapsspredning og kursing. Samtidig vil I4Helse være en viktig bidragsyter til nasjonale oppgaver innen e-helse, og samarbeidspartner med andre forsknings og innovasjonsmiljøer i Europa. Det blir viktig å støtte opp under UiAs satsing på I4Helse. Det bør vurderes hvordan fylkeskommunen kan bidra inn i denne satsingen.

Reference site åpner muligheter for at Agder kan her ta en posisjon internasjonalt, noe som vil kunne styrke regionens muligheter for deltakelse i internasjonale prosjekter. Det er ønskelig at regionale partnere i e-helsesatsingen på Agder tar en rolle som vertskap ved besøk fra andre europeiske regioner. Her vil I4Helse bygget, og en eventuell klynge med samme navn, kunne fungere som en partner og vertskap for Agders Reference site sammen med andre regionale aktører. Fylkeskommunen kan gjennom e-helsealliansen bidra til en overordnet koordinering av aktørene på Agder i samarbeid med UiA. Dette innebærer både ressurser til planlegging og koordinering samt politisk og administrativ deltakelse som en del av vertskapsrollen. En kommer tilbake til eventuelle økonomiske virkemidler på et senere tidspunkt.

5.1 Vurderinger

Aust-Agder fylkeskommune støtter opp under satsingen som gjøres innenfor helse- og velferdsteknologi på Agder og ønsker å bidra til å videreutvikle satsingen.

Etter fylkesrådmannens vurderinger er det viktig med en helhetlig satsing på helse- og velferdsteknologi på Agder. Fylkeskommunen kan med sitt politiske lederskap ta en koordinerende rolle ovenfor aktører innen helse- og velferdsteknologi på Agder for å sikre samhandling.

Det bør vurderes i hvilken utstrekningen Aust-Agder fylkeskommune kan bidra økonomisk til satsingen innenfor helse- og velferdsteknologi. Videre bør det vurderes hvordan fylkeskommunen kan bidra inn i arbeidet med I4Helse. En kommer tilbake til dette på et senere tidspunkt.

6. KONKLUSJON

Fylkesrådmannen tilrår at fylkestinget tar informasjonen om Universitetet i Agders satsing på helse- og velferdsteknologi til etterretning, og at Aust-Agder fylkeskommune vil være pådriver og bidragsyter til å videreutvikle satsingen på helse- og velferdsteknologi på Agder.